

הלכות הדרף היומי

מסכת יומא

תוכן

- א. כבר היה רבי טרפון ורבי ישמעאל זקנים יושבין ועוסקין בפרשת המן1
- ב. הנודר מן התירוש אסור בכל מיני מתיקה ומותר ביין.....2
- ג. ובנדירים הלך אחר לשון בני אדם.....2

דף עו.

א. כבר היה רבי טרפון ורבי ישמעאל זקנים יושבין ועוסקין בפרשת המן

טוב¹ לומר פרשת המן בכל יום² כדי שיאמין שכל מזונותיו באין בהשגחה פרטית, וכדכתיב המרבה לא העדיף והממעיט לא החסיר להורות שאין ריבוי ההשתדלות מועיל מאומה³, וקבלה ביד חכמים⁴ כי כל האומר⁵ פרשת המן בכל יום מובטח לו שלא יבא לעולם לידי חסרון מזונות.

¹ בקונטרס ספר הזכרונות (לר' צדוק הכהן מלובלין) מצוה שלישית – מנה זאת למצוה והביא מספר שערי תשובה לרבינו יונה (שער ג' סימן י"ז) כתב שזכרון חסדיו וההתבונן בהם הוא מצות עשה, שנאמר (דברים ח', ב') וזכרת את כל הדרך וגו', ואמר (פסוק ה') וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר וגו'. ומאמר וזכרת וגו' לא נזכר בו אלא ענין המן, וסיים בו למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו וגו'. נראה שעיקר זכירה זו היא גם כן על ענין זה לדעת שהשם יתברך הוא הון ומפרנס, וזה מצוה בפני עצמה: וכתב "ולא ידעתי למה לא מנו זה מצות עשה וראוי לשים על לב זכירת מצוה זו, אלא שהואיל ולא נקבע לה זמן אפשר יוצאים בקריאת פרשת המן בתורה פעם אחת בשנה, ובלבד שישים לב לדעת מזה כי לא על הלחם וגו', ושרק השם יתברך הוא המחיה את האדם" בשולחן ערוך (אורח חיים א ה)

² במ"ב שם (ס"ק יג)

³ ברבינו בחיי כתב כן על מה שנאמר בתורה (שמות טז, טז) וכן בספר תשב"ץ קטן סימן רנו "ירושלמי כל האומר פרשת המן בכל יום מובטח הוא שלא יתמעטו מזונותיו ואני ערב" ועיין בערוך השולחן (אורח חיים א כד) "אבל על פרשת המן שהשמיטו (מסדר התפילה בציבור) לא ידעתי מעם אך באמת לא הוזכרה פרשת המן בש"ס ויש שהביאו מירושלמי ברכות (פרישה אות י"ד) ואני לא מצאתי זה בירושלמי והטעם נ"ל מפני שהרבה נזכר בפרשה זו תרעומותם על ה' כמו שכתוב שם (שמות טז, יב) כי שמעתי את תלונותיכם שמעתי את תלונות בני ישראל ועוד ע"ש וגם הוציאו על המן דיבה רעה שאמרו (במדבר יא, ו) ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו וכן איתא במדרש שמות (פ' כ"ה) נמצאתי ללא בקשונני היה להם לבקש רחמים מלפני אלא עמדו ושפכו תרעומות כלפי מעלה עכ"ל ועוד אמרינן שם ומפני מה לא אמרו שירה על המן וכו' שהיו מוציאים דברי תפלות על המן אמר הקב"ה איני מבקש לא תרעומותיכם ולא קילוסיתם ע"ש ולכן לא קבעו זה בצבור"

⁴ בספר אור המאיר הקשה (שמות פרשת בשלח) ולכאורה יש לתמוה והלא עינינו הרואות רובם ככולם יש אנשים שאומרים פרשת המן בכל יום ויום, ועל הרוב ביתם ריקם וחסרים מכל טוב ואפילו מזון סעודה אחת, ומוכרת לומר שאינו תלוי באמירה לחוד, אלא בבטחון באלוקים. שלא יאמר אדם איני לומד ומקיים מצוות מחמת טרדה בפרנסתי ויאמר "וכי יבא לי פרנסה או ירד לי לחם, מן השמים?" והתשובה היא כן; שמצות בטחון על האלהים, שישליך את נפשו ומאודו ואל ישגיח מאומה מהיכן יודמן לו פרנסתו, ולעורר לבו להתחזק בעצמו בחינת הבטחון, עד שידמין בנפשו בכל יום ויום שאפילו במוכן ומזומן בתוך ביתו אינו נחשב בעיניו,

הלכות הדרף היומי

מסכת יומא

דף עו:

ב. הנודר מן התירוש אסור בכל מיני מתיקה ומותר ביין

הנודר מהתירוש⁶, לנו בימינו שאין אנו קורין תירוש אלא ליין או מיץ ענבים בלשון תורה, אסור ביין או מיץ ענבים, ומותר בכל מיני מתיקה. שהולכים אחר לשון בני אדם.

ג. ובנדרים הלך אחר לשון בני אדם

כלל גדול הוא שבנדרים הולכין אחר לשון בני אדם, לפי אותו הלשון ואותו המקום ואותו הזמן, אף על פי שלפי לשון התורה אינו כן.

והסברא⁷ שבנדרים צריך פיו ולבו שוין וכיון שזה הנודר לפי הלשון הנהוג שם שבאמרו כך וכך הכוונה על זה ועל זה וא"כ היה בלבו כך ואיך נאמר דאינו כן ולכן בין לקולא בין לחומרא הולכין אחר הלשון.

וזהו רק בדברים⁸ שכולם מורגלים לדבר בהם כמו ענייני אכילה ושתייה ומלבושים ובניינים וכיוצא בהם, שהדבר מפורסם בין ההמון שמי שאומר כך כוונתו כן הוא, אבל בדברים שאינם מורגלים א"א כמעט לעמוד על לשון בני אדם בבירור והולכין אחר לשון תורה.

וכן במקום שמדברים בלשון לע"ז והוא נדר בלשון הקודש הולכין אחר לשון התורה.

וככה ראוי לכל בר דעת לברור לו חלק יפה להחזיק בעצמו מדות הבטחון, והיינו באמירה לגבוה פרשת
המן באופן המבואר

⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד ריז, טז

⁷ שו"ע שם סעי' א ובערוה"ש שם

⁸ ערוה"ש שם וב ערך להם שם וז"ל "בנדרים הלך אחר לשון בני אדם כשלשונם ידוע, ואם אין לשון בני אדם ידוע מייתנין ראייה מקרא".